

Číslo 433
24. května 2021

V tomto čísle naleznete

Úvodník státní tajemnice

Strategická autonomie EU

Národní program reforem a

Národní plán obnovy

Zdanění podniků pro 21. století

Přeměna modré ekonomiky EU

Neformální zasedání Rady pro
obecné záležitosti

Neformální zasedání Rady pro
zahraniční věci

Zasedání Rady pro vzdělávání, mlá-
dež, kulturu a sport

Neformální videokonference
ministrů pro kohezi

Zasedání Rady pro zahraniční věci
ve formátu pro obchod

Neformální zasedání ministrů
hospodářství a financí

Plenární zasedání

Debaty o zelené transformaci

Schválené rámcové pozice

Program evropských institucí

Úvodník státní tajemnice Mileny Hrdinkové

Milí čtenáři,

tento týden byl netradičně zahájen mimořádným zasedáním Evropské rady v Bruselu. Lídři se letos poprvé setkali osobně právě v Bruselu, úplně prvním fyzickým zasedáním byl totiž neformální summit 7. a 8. května v Portu. Dále jsou pak na programu další zasedání Rady EU, Evropský parlament bude pracovat ve výborech a připravovat se na červnové plenární zasedání, které by se mělo uskutečnit ve Štrasburku.

Mimořádná Evropská rada se bude zabývat těmito čtyřmi tématy: covid-19, změna klimatu, vztahy mezi EU a Ruskem a stav provádění dohody EU - Spojené království o obchodu a spolupráci. V rámci již tradičního bodu ke covidu-19 se lídři zaměří na koordinaci reakce EU, včetně otázky vakcín a certifikátu EU pro covid. U změny klimatu pak navážou na závěry z prosincového jednání a budou diskutovat o dalších pokynech pro budoucí návrhy opatření na úrovni EU. Dále je také čeká strategická rozprava o vztazích s Ruskem. Pro ČR bude klíčové, aby bylo důrazně odsouzeno jeho chování a nepřiměřená opatření vůči členským státům a představitelům EU.

HLAVY států a vlád EU v Bruselu ve středu a ve čtvrtek vystřídají ministři zemědělství, které čeká jednání o budoucnosti Společné zemědělské politiky a strategii „Od zemědělce ke spotřebiteli“.

Ve čtvrtek a v pátek je pak na programu Rada pro konkurenceschopnost. Zaměří se na akt o digitálních službách

a akt o digitálních trzích, aktualizaci nové průmyslové strategie pro Evropu, přezkum obchodní politiky nebo evropský výzkumný prostor.

Ve čtvrtek se dále uskuteční neformální zasedání ministrů zahraničních věcí, tzv. Gymnich. V Portugalsku budou ministři diskutovat o vztazích EU s Afrikou a o nevyřešených konfliktech ve východním sousedství EU.

V závěru pracovního týdne, v pátek, by mělo proběhnout, rovněž v Portugalsku, ještě neformální zasedání ministrů obrany.

Poslanci Evropského parlamentu se tento týden věnují práci ve výborech. Mezi hlavní témata patří digitální certifikát EU pro covid, reforma Společné zemědělské politiky, strategie EU pro biodiverzitu nebo priority nadcházejícího slovinského předsednictví.

Z událostí uplynulého týdne bych ráda připomněla dosažení dohody vyjednávačů Rady a Evropského parlamentu na zavedení digitálního certifikátu EU pro covid. Ten by měl během snad již končící pandemie usnadnit pohyb rámci EU. Měl by být k dispozici v digitální i papírové podobě a bude dokládat nejen dokončené očkování proti covidu, ale také negativní výsledek testu nebo prodělání onemocnění. Zejména s ohledem na začínající letní turistickou sezónu je velmi dobrá zpráva. ČR je navíc na rychlé spuštění certifikátů dobře připravena a účastnila se i pilotního testování.

Strategická autonomie EU

V pátek 21. května se uskutečnil kulatý stůl Národního konventu o EU na téma **Strategická autonomie Evropské unie**. Diskuze se zúčastnili zástupci státní správy, obou komor parlamentu, hospodářské, akademické a sociální sféry, společně s odborovými svazy a zástupci evropských institucí. Odborným garantem byl Institut pro evropskou politiku (Europeum).

Debaty se zaměřily na tři diskuzní otázky: (1) V jakém rozsahu „strategickou autonomii“ EU definovat, v jakých oblastech se projevuje a jaké nástroje lze použít? (2) Jaký je vztah strategické autonomie EU k USA a NATO? (3) Jakou pozici EU zaujme, bude-li

napětí mezi USA a Čínou pokračovat? Bude EU posilovat i jiná partnerství?

Kulatý stůl zahájil příspěvek od ředitele Štěpána Pecha z Úřadu vlády. Ten zmínil obecnou debatu o strategické autonomii, která se dnes dostává do popředí kvůli pandemii covidu-19. Nedostatek zdravotnického vybavení v březnu loňského roku dle něj výrazně posílil v EU volání po jejím posílení.

První stanovisko představil Vladimír Handl z Institutu mezinárodních studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Ten podotkl, že v institucionální rovině bude nejdříve nutné vyřešit otázku rozšíření rozhodování kvalifikovanou většinou i do oblasti /Pokr. na s. 2/

Společné bezpečnostní a zahraniční politiky. Podle V. Handla má strategická autonomie i řadu dalších dimenzí, jako příklad zmínil například diskuzi o uvolnění patentů na vakcíny proti nemoci covid-19.

Druhé stanovisko následně přednesl **Jan Šnidauf** z Ministerstva zahraničních věcí. Zdůraznil, že strategická autonomie EU v jiných oblastech než bezpečnostně-obranné, například obchodní, může vést k potenciální roztržce s našimi partnery, jmenovitě USA. V obchodní oblasti by tak spíše mělo být naším cílem posilovat strategickou autonomii prostřednictvím posilování našich obchodních vztahů s USA.

V následné debatě vystoupila řada řečníků, kteří často hovořili o strategické autonomii spíše jako o strategické odolnosti. Upozorňovali také na otázku evropského přístupu k Africe a Rusku nebo klimatickou politiku.

Více informací o činnosti Národního konventu o EU naleznete na webu www.narodnikonvent.eu, popřípadě na účtech a sítích Twitter (@KonventEU), Facebook (Národní konvent o EU) nebo Instagram (#Narodnikonvent). Z kulatého stolu budou vypracována doporučení, která budou představena vládě České republiky a dalším tvůrcům české evropské politiky. /J. Sochor/

Národní program reforem a Národní plán obnovy > ČR a EU

Vláda 17. května schválila [Národní program reforem ČR 2021](#) (NPR) a Národní plán obnovy (NPO). NPR je každoročně připravován v rámci tzv. evropského semestru, tedy mechanismu koordinace hospodářských politik v EU. NPO je novým dokumentem, na jehož základě bude ČR čerpat z tzv. Nástroje pro oživení a odolnost cca 200 miliard Kč na obnovu po pandemii covidu-19.

Letošní ročník evropského semestru byl uzpůsoben k zahájení implementace nového Nástroje pro oživení a odolnost. Podmínkou, aby členský stát mohl začít čerpat prostředky na hospodářskou obnovu po pandemii covidu-19 z tohoto nástroje, je vypracování NPO a jeho následné kladné posouzení ze strany Komise a Rady EU.

NPR 2021 popisuje reformy a investice, které vláda plánuje uskutečnit v nadcházejících 12 měsících, a také poskytuje širší kontext k NPO. Dokument popisuje například aktuální změny v daňovém systému nebo podporu dostupnosti bydlení. Dále NPR 2021 obsahuje např. popis postupu v projektu MOJE Daně, jež digitalizuje správu

daní pro občany a podnikatele. Popsán je také kupříkladu kontext návrhu zákona o dostupnosti bydlení, který je v současnosti projednáván v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR a který by měl definovat oblast sociálního bydlení či přinést možnost podpory družstevního bydlení.

V **NPO** je podrobně popsáno, jaký způsobem bude investováno cca 200 mld. Kč od letošního roku do roku 2026. Tyto prostředky budou využity na nejen obnovu ekonomiky po pandemii covidu-19, ale také na zásadní modernizaci hospodářství ČR v reakci na změnu klimatu a na digitalizaci.

Stejně jako v minulých letech příprava NPR 2021 probíhala **velmi inkluzivně** se zapojením hospodářských a sociálních partnerů, zástupců Parlamentu ČR, krajů a obcí a dalších relevantních aktérů, kteří měli možnost se (mimo jiné) zúčastnit on-line diskusního kulatého stolu či materiál připomínkovat v rámci mezirezortního připomínkového řízení. Krátce po schválení vládou byl NPR 2021 zaslán pro informaci Komisi. /J. Fiala/

Zdanění podniků pro 21. století > Komise

Komise přijala 19. května sdělení o zdanění podniků pro 21. století na podporu spolehlivého, účinného a spravedlivého systému zdanování podniků v EU. Sdělení je součástí širšího programu daňové reformy EU pro nadcházející roky.

Komise informovala, že v **dlouhodobém horizontu** do roku 2023 předloží nový rámec pro zdanění podniků v EU (Business in Europe: Framework for Income Taxation – **BEFIT**). Ten poskytne EU jednotný soubor pravidel pro daň z příjmů právnických osob (založený na vzorcovém rozdělení a společném základu daně), který zajistí spravedlivější rozdělení práv na zdanění mezi členské státy. BEFIT nahradí projednávaný návrh společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob, který bude stažen (CCCTB).

V **krátkodobém horizontu** sdělení pak stanovuje řadu **cílených iniciativ**, které mají řešit současné problémy v oblasti zdanění podniků a do budoucna vytvořit spravedlivější rámec pro daň z příjmu právnických osob.

Komise proto mj. přijala **doporučení o vnitrostátním zacházení se ztrátami**. Doporučení vyzývá členské státy, aby umožnily podnikům zpětný přenos ztrát alespoň do předchozího fiskálního roku. Přenášení ztrát zpět má tu výhodu, že prospívá pouze podnikům, které byly v letech před pandemií ziskové, takže podporuje zdravé podniky. Společnosti, které v letech před rokem 2020 dosahovaly zisku a platily daně, by mohly své ztráty v letech 2020 a 2021 kompenzovat těmito daně-

mi. Tím se zajistí, že opatření bude zaměřeno na podniky, které trpí v přímém důsledku pandemie, a že veřejné peníze nebudou vynakládány na pomoc soukromým podnikům, které krachují z důvodů nesouvisejících s krizí. Členské státy budou muset rovněž omezit výši ztrát, které mají být přenášeny zpět, na 3 miliony eur za ztrátový fiskální rok. To napomůže k narovnání podmínek a lepší podpoře podnikání během oživení a přinese to prospěch zejména malým a středním podnikům.

Komise navrhne také tzv. Debt Equity Bias Reduction Allowance (**DEBRA**, v 1. čtvrtletí 2022), neboli příspěvek na snížení zadluženosti. Ten bude řešit zvýhodnění zadlužování při zdanění právnických osob prostřednictvím systému odpočtů. Hospodářská krize po pandemii covidu-19 totiž přispěla k výraznému nárůstu dluhu společností. Současné zvýhodnění daňových pravidel pro dluh, kdy si podniky mohou odečíst úroky spojené s dluhovým financováním, ale nikoli náklady spojené s financováním vlastního kapitálu, může společnosti motivovat k hromadění dluhů. To by mohlo vést k vysokým vlnám platební neschopnosti s negativním dopadem na EU jako celek.

Návrh Komise se pokusí napravit zvýhodnění dluhového kapitálu a přispět k opětovné ekvivalenci finančně zranitelných společností kvůli krizi covidu-19.

/Pokr. na s. 3/

Komise chce dále zajistit větší transparentnosti pro veřejnost, a to legislativním návrhem (v roce 2022), aby některé velké společnosti působící v EU musely zveřejňovat své **skutečné daňové sazby** (na základě metodiky projednávané v OECD). Návrh umožní veřejnou kontrolu tam, kde se používají agresivní strategie daňového plánování, a tvůrcům politik poskytne lepší přehled o daňovém příspěvku velkých nadnárodních společností v EU.

S tím souvisí i plán Komise **zaměřit se na fiktivní/schránkové společnosti** prostřednictvím nových opatření proti vyhýbání se daňovým povinnostem (ATAD 3, ve 4. čtvrtletí 2021). Komise navrhne nové požadavky na monitorování a vykazování fiktivních společností, aby daňové orgány měly lepší dohled a mohly prostřednictvím těchto subjektů lépe reagovat na agresivní daňové plánování.

Kromě reforem daně z příjmů právnických osob stanovených ve sdělení Komise brzy předloží opatření k zajištění **spravedlivého zdanění v digitální ekonomice**. Komise navrhne digitální poplatek, který bude sloužit jako vlastní zdroj EU. V souvislosti s balíčkem „FitFor55“ a Zelenou dohodou pro Evropu Komise rovněž brzy předloží přezkum směrnice o zdanění energie a mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích (CBAM).

Komise zahájí širší úvahy o budoucnosti zdanění v EU, které vyvrcholí v roce 2022 sympoziem o daních „Daňová skladba EU na cestě do roku 2050.“ /M. Ondíčová/

Strategie pro mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu > Komise

Komise vydala 18. května sdělení „**Strategie pro mezinárodní spolupráci v oblasti výzkumu**“. EU si ve strategii klade za cíl **převzít vedoucí úlohu při podpoře mezinárodních partnerství v oblasti výzkumu a inovací a zachovat otevřenost mezinárodní spolupráce v této oblasti při podpoře vzájemnosti a reciprocity**.

Komise bude také usilovat o poskytování inovativních řešení, které podpoří evropské podniky v rámci tranzice na digitální a zelenou ekonomiku.

Excelentní výzkum vyžaduje nastavení účinné spolupráce mezi nejlepšími vědci ze celého světa. **Mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a inovací** je pro EU strategickou prioritou. V měnícím se globálním prostředí, kde roste geopolitické napětí a jsou zpochybňovány základní hodnoty, je však nutné intenzivně danou oblast podporovat.

Komise proto ve sdělení vyjadřuje podporu **multilaterálního, otevřenosti a intenzivní spolupráce** se zbytkem světa. EU má dle strategie za cíl prosazovat společné reakce na globální výzvy, jako jsou změny klimatu nebo pandemie, a to při dodržování mezinárodních pravidel a základních hodnot EU, v souladu s posilováním její otevřené strategické autonomie.

Nový rámcový program **Horizont Evropa** i nadále zůstává otevřen pro spolupráci s třetími zeměmi. EU bude rovněž také pokračovat ve financování účastí entit usazených v zemích s nízkými a středními příjmy na akcích daného programu.

Sdělení dále uvádí, že by měla Unie prosazovat **rovné podmínky a reciprocity** či důsledně chránit využívání práv duševního vlastnictví. Za tímto účelem hodlá Komise předložit kodex postupů pro „chytré“ využívání duševního vlastnictví v mezinárodním kontextu. V neposlední řadě strategie také obsahuje výčet třetích zemí podle geografických oblastí reflektující jejich ekonomický charakter, který je doprovázen přehledem iniciativ a témat spolupráce s těmito zeměmi.

Komise bude sledovat provádění opatření, jež jsou uvedena v předkládané strategii, a poté vyhodnotí jejich relevanci k cílům globálního přístupu. Toto hodnocení bude vycházet z kritérií, jako je objem mobilizovaných mezinárodních investic do výzkumu a vývoje v mnohostranné spolupráci, počet mezinárodních vědeckých publikací a pokrok ve vzájemné reciprocity v přístupu k veřejně financovaným programům výzkumu. První přezkum pokroku by se měl uskutečnit v roce 2022. /V. Smolková/

Akční plán pro akvakulturu > Komise

Komise dokazuje, že **Zelená dohoda pro Evropu je zastřešující strategií růstu měnící starý kontinent v zelený, klimaticky neutrální světadíl s udržitelnou ekonomikou neopomíjející žádný ze sektorů**.

Do komplexního projektu Zelené dohody pro Evropu a hospodářského oživení po pandemii covidu-19 byla v polovině května zařazena **akvakultura**, když Komise zveřejnila nové strategické pokyny pro udržitelnější a konkurenceschopnější akvakulturu EU poskytují vizi dalšího jejího rozvoje.

Na rozdíl od rybolovu akvakultura nespadá do výlučné pravomoci EU. Strategické pokyny Komise mají za cíl zapojit do rozvoje akvakultury kromě členských států i všechny další subjekty za účelem dodávání výživných a zdravých potravin s nízkou ekologickou a klimatickou stopou, podpory ekonomických příležitostí a pracovních míst i znalostí a inovací, budování odolnosti odvětví akvakultury v EU a účasti toho segmentu na zeleném přechodu.

Ekologická produkce akvakultury je stále relativně novým odvětvím, které má značný potenciál růstu. Pokyny identi-

fikují **13 relevantních oblastí**, poskytují konkrétní doporučení a navrhuji vhodná opatření.

Nevynechávají zdraví zvířat, informovanost o akvakultuře a počítá se zřízením zvláštního mechanismu pomoci pro akvakulturu při plnění navržených pokynů. Obsažené aktivity také napomohou **vyrovnání obchodní bilance**, přičemž většina produkce z akvakultury se dnes do EU dováží, pouze 10 % zkonsumovaných ryb pochází z EU.

Z pohledu ČR je akvakultura významným sektorem a diskuze o zajištění dlouhodobě udržitelné akvakultury, resp. rozšíření ekologické akvakultury ČR sleduje. Tradiční udržitelné **rybníkářství**, které zajišťuje cca 90 % produkce ryb v ČR, představuje potenciál pro dlouhodobě udržitelnou akvakulturu. Konkurenceschopnost producentů, stejně jako vliv na spotřebu a cenu sladkovodních ryb je třeba akcentovat spolu se zohledněním specifík jednotlivých typů hospodaření a situace v sektoru akvakultury v jednotlivých členských státech (možnost aplikace přírodních řešení, /Pokr. na s. 4/

plnění mimoprodukčních funkcí rybníků aj.) ČR problematiku řeší ve **Víceletém národním strategickém plánu pro akvakulturu pro léta 2021 až 2030**. Mezi hlavní priority ČR pro sektor akvakultury patří např.: podpora udržitelné

né produkce ryb a posilování konkurenceschopnosti podniků akvakultury, včetně budování jejich odolnosti vůči změnám klimatu. /K. Talašová/

Přeměna modré ekonomiky EU > Komise

Dne 17. května zveřejnila Komise sdělení, které představuje nový přístup k udržitelné modré ekonomice v EU a zaměřuje se na průmysl a sektory související s oceány, moři a pobřežími. Udržitelná modrá ekonomika EU je vnímána v kontextu cílů Zelené dohody pro Evropu.

Spíše než vyčerpávající akční plán, poskytuje nový přístup k udržitelné modré ekonomice komplexní a koherentní přístup napříč různými odvětvími modré ekonomiky, usnadňuje jejich propojení a hledá synergie, aniž by docházelo k poškozování životního prostředí. Nový přístup k udržitelné modré ekonomice zdůrazňuje také potřebu investic do výzkumu, dovedností a inovací v těchto sektorech.

Komise ve sdělení stanovuje **oblasti a cíle pro budoucnost modré ekonomiky**, které by měly přispívat také k úspěšnému dosažení cílů Zelené dohody pro Evropu. Konkrétně se jedná například o dosažení klimatické neutrality a nulového znečištění, a to zejména prostřednictvím rozvoje výroby obnovitelné energie na moři, dekarbonizace námořní dopravy a ekologizace přístavů. Dále se sdělení věnuje přechodu na cirkulární ekonomiku, ochraně biodiverzity, podpoře adaptace klimatu a odol-

nosti pobřežních oblastí, udržitelné produkci potravin, nebo zlepšení správy mořských oblastí. Co se týče mezinárodní situace, Komise konstatuje, že bude i nadále pokračovat ve vytváření podmínek pro udržitelnou modrou ekonomiku na globální úrovni, a to v souladu s programem mezinárodní správy oceánů.

Pro dosahování cílů je velmi důležité také **financování**. Komise ve spolupráci s Evropskou investiční bankou a Evropským investičním fondem v této souvislosti navýší prostředky směřující k podpoře udržitelné modré ekonomiky a ve spolupráci s členskými státy bude usilovat o pokrytí všech potřebných nákladů pro dosažení cílů. Nový Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond podpoří přechod k udržitelnějším hodnotovým řetězcům založeným na oceánech, mořích a pobřežních činnostech. Za účelem dalšího financování transformace modré ekonomiky vyzvala Komise členské státy aby zahrnuly investice do udržitelné modré ekonomiky do roku 2027 také do svých národních plánů obnovy a operačních programů. K plnění stanovených cílů přispějí také další programy EU, jako je například Horizont Evropa.

/B. Jablonická/

Neformální zasedání Rady pro obecné záležitosti > Rada

Květnová neformální Rada pro obecné záležitosti se uskutečnila v hybridním formátu. Rada delegací se zúčastnila jednání fyzicky v portugalské Coimbre, zatímco další včetně ČR zvolily digitální účast. Hlavním tématem jednání bylo spuštění unijní sítě pro strategický výhled. V rámci tohoto mechanismu proběhla první debata ministrů k odolnosti a otevřené strategické autonomii. ČR na jednání zastupovala státní tajemnice pro EU Milena Hrdinková.

Na úvod jednání proběhla krátká debata k aktuální situaci **nejvzdálenějších regionů EU**. Portugalské předsednictví vyzdvihlo jejich důležitost pro budoucnost EU. Komisař Maroš Šefčovič zdůraznil, že nejvzdálenější regiony EU čelí řadě výzev. Jsou zranitelné, co se týče klimatické změny, či závislosti na několika málo ekonomických odvětvích. Nabízejí však také řadu příležitostí. Do následné krátké diskuze se zapojily zejména členské státy, jejichž součástí jsou tyto regiony. Francie vyzdvihla strategický význam svých území v Indo-Pacifiku a důležitost kosmodromu v Kourou. Španělsko poukázalo na narůstající problém migrace na Kanárských ostrovech a představilo energetický projekt na ostrově El Hierro. Portugalsko upozornilo na program Madeiry pro digitální nomády

a projekt Azorských ostrovů týkající se udržitelné turistiky.

V rámci hlavního bodu programu portugalské předsednictví vyzdvihlo potřebu **implementace strategického výhledu** do rozhodovacího procesu při tvorbách politik EU. Jako klíčový dokument byla zmíněna Zpráva o strategickém výhledu 2020, kde jsou identifikovány vodítka pro politická opatření posilující odolnost, a to ve čtyřech oblastech: (1) sociální a ekonomická odolnost, (2) geopolitická odolnost, (3) ekologická odolnost a (4) digitální odolnost.

V diskusi ministři iniciativu a zřízení sítě přivítali. Delegace se shodly, že EU musí být nezávislá, což nutně neznamená protekcionistická, ale soběstačná a autonomní např. pokud jde o produkční a dodavatelské řetězce. Rovněž rezonovalo téma bezpečnosti a potřeba posílení aliancí se strategickými partnery, jako je USA i spolupráce s dalšími like-minded státy. Zdůrazněna byla i nutnost posílení kritické infrastruktury. Zaznělo, že je nutné mít na paměti také naše nejbližší sousedství i politiku rozšíření. Ministři rovněž hromadně podpořili posilování vnitřního trhu. / R. Franěk/

Neformální zasedání Rady pro zahraniční věci > Rada

Dne 18. května proběhla neformální videokonference ministrů zahraničních věcí s cílem koordinovat reakci EU na právě probíhající konflikt na Blízkém východě. Vysokého představitele Josepa Borrellu o to požádalo několik zemí v čele s Belgií. ČR byla na jednání zastoupena náměstkem Martinem Povejšilem.

J. Borrell v úvodním proslovu stručně informoval o **aktuální situaci**. Zdůraznil počet obětí probíhajícího izraelsko-palestinského konfliktu a připomněl výzvu generálního

tajemníka OSN k zastavení násilí. Vyjádřil zájem, aby EU vyslala do regionu silný signál k ukončení bojů a k nutnosti ochrany civilního obyvatelstva. Komisař Olivier Varheli ve svém vystoupení přiznal Izraeli na obranu, která by však měla být přiměřená, a zdůraznil nutnost ochrany civilního obyvatelstva. Podobně jako Vysoký představitel také vyzdvihoval potřebu umožnění přístupu humanitární pomoci civilnímu obyvatelstvu. Rovněž kladl důraz na jednoznačné odsouzení antisemitismu. /Pokr. na s. 5/

V následné diskuzi jednotlivé členské státy vyjádřily svá stanoviska. Vesměs zazněl apel k ukončení násilí, ochraně civilního obyvatelstva, přiznání práva Izraeli na obranu a odsouzení raketových útoků na izraelské civilní obyvatelstvo ze strany Hamásu a dalších teroristických skupin. Rezovala potřeba politického řešení, oživení činnosti

Kvartetu či větší koordinace s USA. Řada zemí požadovala stanovení nového časového horizontu pro odložené palestinské volby.

V rámci bodu Různé vystoupilo Španělsko, které informovalo o nové vlně **ilegální migrace** ze severní Afriky. /R. Franěk/

Zasedání Rady pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport > Rada

Ve dnech 17. – 18. května se konalo řádné zasedání Rady ve formaci vzdělávání, mládež, kultura a sport. Delegaci ČR vedl velvyslanec Jaroslav Zajíček.

První den zasedání Rady byl věnován agendě vzdělávání a mládeže, druhý den pak Rada zasedala v zastoupení ministrů kultury a audiovizí a ministrů zodpovědných za agendu sportu.

V oblasti **vzdělávání** byly schváleny závěry Rady o rovnosti v přístupu a začlenění ve vzdělávání a odborné přípravě a závěry Rady o Evropských univerzitách. Proběhla také politická rozprava na téma „Vývoj scénářů pro transformaci vysokoškolského vzdělávání v EU“. ČR ve svém vystoupení mj. uvedla, že automatické uznávání diplomů je základním předpokladem pro mobilitu studentů a ČR podpoří vytvoření systému podpory společných studijních programů, jejich definování, hodnocení a záruku kvality.

V oblasti **mládeže** pak ministři schválili závěry Rady o posilování víceúrovňového řízení při podpoře participace mladých lidí v rozhodovacích procesech a v rámci politické rozpravy na téma „Přístup k politikám mládeže založený na právech“ ministři uvedli, že je třeba zapojit mladé lidi do vytváření, implementace a vyhodnocení politik, které se jich přímo týkají.

V oblasti **kultury** pak ministři schválili závěry Rady o oživení, odolnosti a udržitelnosti kulturního a kreativního odvětví a závěry Rady k Akčnímu plánu na podporu obnovy a transformace mediálního sektoru.

Odpoledne pak v rámci agendy **sportu** ministři schválili závěry Rady o sportovních inovacích a proběhla také politická rozprava na téma „Sportovní diplomacie“. / J. Žezulková/

Neformální videokonference ministrů pro kohezi > Rada

Portugalské předsednictví uspořádalo 18. května videokonferenci ministrů odpovědných za politiku soudržnosti. Tématem byla „Politika soudržnosti a Nástroj pro obnovu a odolnost: komplementarity a synergie pro odolnost, zelenou a digitální transformaci a hospodářskou, sociální a územní soudržnost Evropy“. Za ČR se jednání zúčastnila ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová.

Politika soudržnosti patří mezi důležité priority portugalského předsednictví, které dokončilo vyjednávání „kohezního“ balíčku legislativy s Evropským parlamentem a v současnosti dokončuje zbylé procesy tak, aby legislativa ještě během jeho předsednictví vstoupila v platnost.

ČR oceňuje pokrok, kterého bylo dosaženo. Také finalizuje Národní plán obnovy a vnímá, že nedostatek flexibility pro plnění klimatických cílů v kombinaci se současnou krizí může být fatální. Abychom se vyhnuli překryvům mezi jednotlivými nástroji a podpořili jejich vzájemné synergie, zvolila ČR systém jejich centrální koordinace. Nicméně pro využití Nástroje pro obnovu a odolnost a fondů pro budoucí politiku soudržnosti jsou určeny různé podmínky, které ovlivňují jejich zaměření, což se pak týká typu podporovaných aktivit a časového rámce pro realizaci.

Nové nástroje by měly mít více flexibility také proto, že jsou dočasné a mají řešit primárně obnovu po krizi. Člen-

ské státy se v rámci debaty shodly, že je potřeba zajistit koordinaci obou nástrojů, což vnímají jako výzvu ale také příležitost pro efektivnější využití zdrojů.

Komise sdělila, že se nacházíme ve složitém období pandemické krize a je potřeba nastavit silné koordinací mechanismy, podporovat zelená řešení a najít vhodnou rovnováhu mezi těmito nástroji, které přispějí k udržitelnému rozvoji z dlouhodobého hlediska. Jedná se o opatření, kterými jsou zejména Nástroj pro obnovu a odolnost, Just Transition Fund, SURE, Reac- tEU a politika soudržnosti.

Je potřeba efektivně využít existujících synergií. Mělo by také dojít ke kvalitativnímu posunu v oblasti veřejné správy, stát by měl být efektivnější. Komise má k dispozici 18 návrhů národních plánů obnovy (NPO), ale implementace se zatím nerozjela. V oblasti politiky soudržnosti jsou členské státy v různé fázi přípravy. Zástupci Evropského parlamentu zdůraznili roli Evropského semestru v celém procesu. Do přípravy je také nezbytné zapojení regionálních partnerů.

Nástroj pro obnovu a odolnost je cílený na podporu reformu a investic prováděných členskými státy ke zmírnění dopadu pandemie, a měl by do budoucna učinit Evropu odolnější, udržitelnější a lépe připravenou na výzvy a příležitosti ve vztahu na přechod k zelenější a digitální Evropě. /S. Máčalová/

Delegaci ČR na zasedání ministrů obchodu vedla náměstkyně ministra průmyslu a obchodu Martina Tauberová. Hlavním bodem programu mělo původně být přijetí závěrů k prověrce obchodní politiky, jež stanoví strategické směřování EU na několik let dopředu. Již před zahájením jednání nicméně bylo jasné, že Rada jako celek se na znění neshodne, a Portugalské předsednictví se proto rozhodlo zasedání věnovat diskuzi o hlavních sporných bodech závěrů.

Diskuze se věnovala převážně otevřenosti obchodní politiky a konceptu **otevřené strategické autonomie**, Pařížské dohodě jakožto essential clause obchodních dohod a také asociační dohodě EU – Mercosur. Drtivá většina členských států odmítla poslední verzi závěrů, ve které se současné předsednictví snažilo tyto a některé další sporné body ošetřit ke spokojenosti všech, a zároveň apelovala na aktivní podporu konceptu otevřené strategické autonomie, nikoli pouze jeho pasivní přijetí.

Francie opětovně zdůraznila, že otevřenost obchodní politiky by měla být vyvažována schopností EU bránit své zájmy. Francii v tomto bodě podpořilo Řecko, v případě sporné textace u Pařížské dohody pak země Beneluxu, celkově však Francie zůstala jediným členem Rady, který odmítl již na úrovni velvyslanců závěry podpořit. Nově stanoveným cílem je tak pokračování hledání konsenzu všech členských států s výhledem jejich možného přijetí v následujících měsících.

Jediným legislativním bodem na agendě byl aktuální stav projednávání návrhu **nařízení k mezinárodnímu zadávání veřejných zakázek** (tzv. IPI), u něž bylo konstatováno, že dosažení obecného přístupu Rady je možné v horizontu příštích týdnů (očekáváno je zařazení bodu na jednání velvyslanců 2. června). Některé státy upozornily na zajištění potřebné afektivity nástroje, souladu s dalšími nástroji EU a v neposlední řadě také na přetrvávající obavu z administrativní zátěže. Té se obává rovněž ČR.

Rada rovněž projednala aktuální **stav reformy Světové obchodní organizace** (WTO) a přípravy 12. ministerské konference, která proběhne na přelomu listopadu a prosince, a vývoj ve vztazích s USA. U reformy WTO Komise sdělila, že se nadále hodlá zaměřit na menší počet zacílených výstupů a spolupráci s hlavními partnery, tedy USA a Ottawskou skupinou. Zasedání se nevyhnulo ani diskuzi o tzv. vakcínovém waiveru, tedy návrhu na (dočasnou) suspenzi závazků v oblasti práv duševního vlastnictví na vakcíny, farmaceutika a diagnostické prostředky související s covidem-19. Původní návrh skupiny rozvojových zemí v čele s Indií a JAR dne 5. května neče-

kaně podpořily USA, když vyjádřily ochotu o tomto dále jednat na základě textového návrhu. Ukazuje se tak, že dělící linie „sporu“ nejsou zdaleka vedeny výhradně na ose rozvinuté a rozvojové země.

Komise reagovala úpravou prohlášení k vlastní iniciativě Trade and Health, jež nyní možnost pozastavení patentových práv a uplatnění systému povinných licencí reflektuje jako jednu ze tří hlavních oblastí připravenosti WTO na možné budoucí pandemie. Rada se v následné diskuzi ukázala být částečně rozdělená, když členské státy převážené z jižního křídla EU deklarovaly otevřenost jednání o waiveru, zatímco jiné (včetně ČR) zdůraznily, že primárně je třeba zaměřit se na další oblasti, které stojí za globálním nedostatkem vakcín, zejména ukončení vývozních restrikcí a posílení produkčních kapacit.

U vztahů EU a USA provedla Komise odečet prvních 100 dnů Bidenovy administrativy. I přes jisté pozitivní náznaky (pozastavení cel aplikovaných ve sporech Airbus-Boeing, zahájení spolupráce v oblasti globálních nadkapacit oceli či vývoj u digitální daně), EU stále nezná strategii USA v mnoha aspektech obchodní politiky. Cílem pro nadcházející summit EU – USA by mělo být především ustavení Transatlantické obchodní a technologické rady a posun v případě šetření dle článku 232, kde EU ohlásila dočasné moratorium na aplikaci druhé tranše vyrovnávacích cel. Oživena by měla být rovněž vzájemná spolupráce směrem k Číně. Vůči USA pak zazněl apel na jistou opatrnost ze strany Francie, která za podpory Řecka zdůraznila, že bilaterální vztahy by měly být nahlíženy nejen optikou bezvýhradné spolupráce, ale zohlednit také strategickou autonomii.

V bodě „různé“ proběhla debata o aktuálním stavu schvalování **asociační dohody EU – Mercosur**. Intenzivně v tomto směru pracuje s argentinským předsednictvím Mercosuru na přijetí recipročního, právně závazného instrumentu, který by členským zemím EU umožnil dohodu podpořit.

Ochranná opatření na **dovoz oceli do EU** jsou aktuálně platná do konce června 2021. Komise na jednání Rady sdělila, že dokončuje šetření jejich případného prodloužení. V diskuzi několik členských států prodloužení podpořilo jakožto nezbytné pro ochranu ocelářského sektoru EU, Švédsko nebo ČR pak upozornily rovněž na možné dopady na navazující sektor. /E. Drnovská/

Neformální zasedání ministrů hospodářství a financí > Rada

V pátek 20. a sobotu 21. května proběhlo neformální zasedání ministrů financí spolu s guvernéry centrálních bank v Lisabonu. Dvoudenní jednání se věnovalo hospodářské a fiskální politice na podporu obnovy; posílení společného dopadu měnové a fiskální politiky nebo přípravě na budoucí výzvy. Euroskupina mj. jednala o makroekonomickém a fiskálním vývoji v eurozóně a fungování ozdravných mechanismů. Ministři rovněž přijali pracovní program Euroskupiny na druhou polovinu roku 2021. Za ČR se jednání aktivně účastnila paní ministryně Alena Schillerová a viceguvernér ČNB Marek Mora.

Euroskupina si vyměnila názory s předsedkyní výboru ECON Evropského parlamentu Irene Tinagliovou na mak-

roekonomickou a fiskální situaci v eurozóně, a to i na základě jarní prognózy Komise. Ministři financí jednali o fungování **ozdravných mechanismů v eurozóně** a zaměřili se na pandemii covidu-19. Předseda dozorčí rady Evropské centrální banky Andrea Enria informoval euroskupinu o úkolech v oblasti dohledu, které byly od poslední zprávy plněny. Zaměřil se na úvěrová a klimatická rizika a brexit.

Předsedkyně Jednotného výboru pro řešení krizí (SRB) Elke Königová informovala euroskupinu o nedávných aktivitách SRB, přičemž se zaměřila zejména na pokrok dosažený v oblasti možnosti řešení krize, minimální požadavky na kapitál /Pokr. na s. 7/

a způsobilé závazky (MREL) a vytvoření Jednotného fondu pro řešení krizí (SRF).

Ministři financí spolu s guvernéry centrálních bank řešili, jak vhodně nastavit měnovou a fiskální politiku a posílit jejich společný dopad na **podporu ekonomického růstu**. Shodli se na tom, že krize způsobená pandemií prokázala, jak se obě tyto politiky mohou navzájem posilovat a efektivně reagovat na případné krize. Obnovení musí být založeno na zvyšování investic podpořených plány obnovy, které členskými státy umožňují zajistit překonání pandemické krize a provedení strukturálních reforem. Není vhodné odstraňovat podpůrná opatření předčasně. Je důležité pokračovat v pomoci odvětvím, která jsou krizí nejvíce postižena, s cílem zajistit inkluzivní obnovu a zabránit náhlému nárůstu bankrotů s dopady na schopnost financování bankovního sektoru.

Plenární zasedání > Evropský parlament

Od 17. do 21. května se uskutečnilo plenární zasedání Evropského parlamentu. K hlavním projednávaným bodům patřily debata o uvolnění práv duševního vlastnictví k vakcínám proti covidu-19, hlasování o Fondu pro spravedlivou transformaci a o programu Erasmus+.

Parlament během květnové plenární schůze hlasoval o Fondu pro spravedlivou transformaci. Výrazně odlišné názory vyjádřili poslanci během plenární rozpravy o možném **uvolnění patentů k vakcínám proti covid-19**. Zatímco poslanci frakcí S&D, Zelení/EFA a GUE/NGL vyjádřili podporu rychlému omezení práv farmaceutických firem v zájmu očkování v chudších zemích, poslanci frakcí EPP, Renew, ECR a ID naopak volali po jiném řešení. Debata odstartoval nedávný návrh amerického prezidenta Joea Bidena, jehož země spolu s řadou dalších států Světové obchodní organizace (WTO) navrhuje dočasně uvolnit patentová práva.

Navrhovatelé tvrdí, že vzdání se práv duševního vlastnictví v případě vakcín a lékařských výrobků proti koronaviru by umožnilo výrobu očkovačích látek například v zemích Afriky, Asie či Latinské Ameriky, které zatím naočkovaly jen zlomek svých občanů. „Je pravdou, že současný model nám v průběhu let pomohl dosáhnout hospodářského a zdravotního pokroku, ale kvůli pandemii již zemřely více než tři miliony lidí, a proto nyní potřebujeme mimořádná řešení“, apelovala v rozpravě předsedkyně frakce S&D I. G. Pérezová (ES). Předseda frakce Renew, D. Ciolos (RO) uvedl, že americký návrh vzdát se patentů na vakcíny skutečné problémy neřeší, neboť jde o dlouhý a složitý proces. Nyní je nutné zaslat

Ministři a guvernéři centrálních bank si rovněž vyměnili názory na posílení **koordinace mezi měnovou a rozpočtovou politikou**, zejména na stabilizační úlohu rozpočtové politiky v souvislosti s nízkými úrokovými sazbami.

Dalším tématem, kterým se ministři zabývali, byl způsob, jak by **evropské zelené daně** mohly stimulovat a podporovat spravedlivější a rychlejší přechod ke klimatické neutralitě. Byly projednány návrhy, včetně nového mechanismu penalizace dovozu znečišťujících látek, známého jako mechanismus uhlíkového vyrovnávání na hranicích (CBAM) s cílem upřednostnit obnovitelnou energii před více znečišťujícími zdroji, jako jsou fosilní paliva. Ministr financí Portugalska v závěru informoval konferenci na vysoké úrovni – Recovery Summit –, která uzavře šestiměsíční portugalské předsednictví. /M. Ondíčová/

více pomoci chudým. R. Haider (ID, AT) vyjádřil pochybnosti nad tím, že by rozvojové země byly schopny vyrábět vakcíny rychleji než např. západní země, Čína a Rusko.

Během plenárního týdne dospěli též zástupci Evropského parlamentu a Rady k předběžné dohodě na zavedení **digitálního certifikátu EU pro covid**. Ten by měl být potvrzením, že jeho držitel byl očkovan proti onemocnění covidu-19, má negativní výsledek testu na přítomnost nového koronaviru nebo toto onemocnění prodělal a měl by během pandemie ulehčit volný pohyb v EU.

Poslanci schválili program **Erasmus+** na období 2021–2027 (program EU pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport). Financování programu se téměř zdvojnásobí (na více než 28 miliard eur) ve srovnání s předchozími sedmi lety (14,7 miliardy eur). Evropský parlament též přijal program **Evropského sboru solidarity** na podporu dobrovolnictví. V usnesení o digitální budoucnosti Evropy vyzval Evropský parlament k větší podpoře digitálních inovací a umělé inteligence.

Podpořil také zřízení nového **evropského centra a sítě pro kybernetickou bezpečnost**. Během debaty týkající se eskalace násilných střetů mezi Izraelem a Palestinou poslanci zdůraznili, že je nutné zavést okamžité příměří, aby se předešlo dalším civilním obětem. Na pořad jednání byla též zařazena rozprava nazvaná střet zájmů předsedy vlády ČR.

/J. Linková/

Debata o zelené transformaci > Evropský parlament

Poslanci Evropského parlamentu se i na květnovém plenárním zasedání zabývali debatou o zelené transformaci. 18. května schválili pro zřízení Fondu pro spravedlivou transformaci.

Fond má pomoci státům řešit důsledky spojené s **přechodem na klimatickou neutralitu** v EU. Finanční prostředky budou alokovány z víceletého finančního rámce EU pro období 2021–2027 a z Nástroje EU na podporu oživení. Celková výše prostředků ve Fondu bude 17,5 miliard eur. Cíl fondu bude podpořit projekty zaměřené na hospodářskou transformaci a také projekty přispívající k přechodu na klimaticky neutrální ekonomiku. Víze fondu je spojená i s pomocí při requalifikaci občanů a poskytnutí financování mj. i mikropodnikům, podnikatel-

ským inkubátorům, vysokým školám a veřejným výzkumným institucím.

Členské státy, které budou chtít na tyto prostředky dosáhnout, budou muset připravit tzv. územní plány pro spravedlivou transformaci, které určí nejvíce postižené oblasti potřebující prostředky pro transformaci ke klimatické neutralitě. Během vyjednávání s členskými státy se poslancům podařilo prosadit, aby byl v případě navýšení rozpočtu fondu po 31. prosinci 2024 zaveden tzv. „mechanismus ekologického odměňování“, který by dodatečné prostředky rozdělával podle toho, jaký učiní členský stát pokrok ve snižování průmyslových emisí. /J. Janek/

Rámcová pozice ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě „**Společná cesta k bezpečnému a trvalému opětovnému otevření**“ (vypracovalo Ministerstvo zdravotnictví)

Rámcová pozice ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o **strategii EU pro boj proti obchodování s lidmi 2021–2025** (vypracovalo Ministerstvo vnitra)

Rámcová pozice k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro zachování

a řízení zdrojů použitelné v oblasti **úmluvy o rybolovu v západním a středním Tichém oceánu** a kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 520/2007 (vypracovalo Ministerstvo zemědělství)

Rámcová pozice ke sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů „**Strategie EU pro práva dítěte**“ (vypracoval Úřad vlády ČR)

Rámcová pozice ke sdělení o **nové strategii financování nástroje NextGenerationEU** (vypracovalo Ministerstvo financí)

Program evropských institucí od 25. do 31. května > Informace

Mimořádné zasedání Evropské rady, 24. a 25. května

Květnová Evropská rada bude jednat o čtyřech tématech. Prodiskutuje koordinaci boje proti covidu-19, zaměří se na digitální zelené certifikáty a mezinárodní dimenzi pandemie. Klíčovým tématem bude stanovení vodítek pro Komisi před vydáním klimatického balíčku „Fit for 55“ na konci června. Dále proběhne strategická diskuse o vztazích s Ruskem ve světle výrazného zhoršení vztahů v posledních měsících mj. i v kontextu událostí v souvislosti s výbuchy ve Vrbětčích v roce 2014. Posledním bodem bude diskuse o provádění dohody o obchodu a spolupráci mezi EU a Spojeným královstvím.

Zasedání Rady pro zemědělství a rybolov, 26. a 27. května

Ústředním tématem bude dosažení finální dohody na reformě Společné zemědělské politiky po roce 2020.

Zasedání Rady pro konkurenceschopnost, 27. a 28. května

První den jednání v části vnitřní trh a průmysl vezme Rada na vědomí zprávy o pokroku k Aktu o digitálních trzích a Aktu o digitálních službách. Ministři poté povedou rozpravu na téma posílení konkurenceschopnosti EU prostřednictvím balíčku digitálních služeb.

Neformální zasedání Rady pro zahraniční věci, 27. května

Neformální jednání se uskuteční prezenčně v Lisabonu. Hlavními diskuzními tématy budou vztahy EU s Afrikou, nevyřešené konflikty ve východním sousedství EU a strategie EU k Indo-Pacifiku. Neformálního oběda se zúčastní jordánský ministr zahraničí Ayman Safadi, se kterým budou mít ministři možnost probrat aktuální vývoj izraelsko-palestinského konfliktu.

Týden v Evropské unii

Týdenní monitoring událostí v EU Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR

Číslo 433, týden od 17. až do 23. května 2021 * Šířeno výhradně v elektronické podobě * Přípravují pracovníci Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR * Editor: David Březina* Kontakt: newsletter@vlada.cz